

Lapin YAMK edelläkävijänä digiaikaan kouluttamisessa

Merja Koikkalainen, FT, yliopettaja, YAMK-osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Soili Mäkimurto-Koivumaa, FT, yliopettaja, YAMK-osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Maarit Tihinen, FT, yliopettaja, YAMK-osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Outi Mattila, TtT, yliopettaja, YAMK-osaamisryhmä, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: digitalisaatio, ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot, verkko-oppiminen, verkko-opetus, yhteiskehittäminen

Digiaika YAMK-koulutuksessa

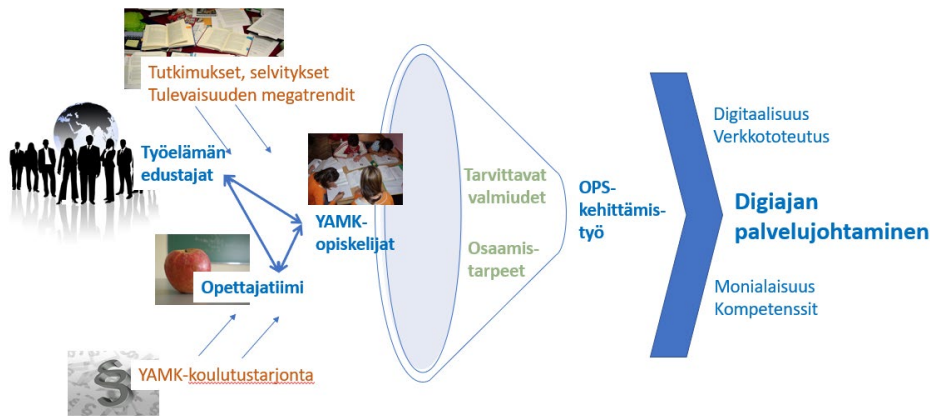
Digitalisaatiokehitys käynnistyi Suomessa kovalla tohinalla muutamia vuosia sitten. Edellisen hallituksen ohjelmassakin digitalisaation merkitystä ja sen tarjoamia mahdollisuuksia korostettiin eri tavoin. Lapin AMKin YAMK-yksikössä oltiin hereillä, kun v. 2016 käynnistettiin täysin verkkovälitteisen Digiajan palvelujohtamisen (DiPa) koulutuksen suunnittelu. Suunnittelutyötä varten koostettiin kolmen yliopettajan työryhmä, joka ryhtyi ideoimaan ennakkoluulottomasti uutta koulutusta perehtymällä yleisiin kehitystrendeihin ja tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Taustaselvityksessä ja ideoinnissa hyödynnettiin laajasti sähköisiä aineistoja ja asiantuntijoita. Työn edetessä työryhmä oli yhteydessä myös useisiin organisaatioihin ja niiden kautta kerättiin myös palautetta uuden koulutuksen opetussuunnitelmasta. Saadun palautteen pohjalta opetussuunnitelma viimeisteltiin siten, että koulutus voitiin käynnistää syksyllä 2017.

Digiajan palvelujohtamisen koulutuksen opetussuunnitelmaan sisällytettiin edelleen ajankohtaiset kompetenssit: hajautettujen työympäristöjen johtaminen ja monialaisen palvelutalouden kehittämisosaaminen. Nimittäin, työn digitalisoitumiseen liittyy monilla eri

aloilla se, että työtä tehdään hajautetuissa työyhteisöissä hyödyntämällä erilaisia digitaalisia ympäristöjä. Tällainen kehitys on tuonut mukanaan organisaatioiden johtamiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä haasteita, joita Digiajan palvelujohtamisen koulutuksen opetussuunnitelmassakin tarkastellaan. Työyhteisöissä tapahtuneen digitalisaatiokehityksen rinnalla talouden toimintamalli ja painopiste on siirtynyt tuotejohtoisesta ajattelusta palvelukeskeiseen toimintatapaan. Yksityisen sektorin työllisistä n. 60 % toimii palvelualoilla ja palvelutuotanto on kasvanut edelleen: esim. joulukuussa kasvua oli 2,1 % edellisvuoden samaan ajanjaksoon verrattuna (ks. PAM 2019, Tilastokeskus 2020). Palvelutalouden kehittämisosaamisen näkökulman sisällyttäminen koulutukseen puoltaa siis edelleen paikkaansa.

Yhteiskehittämisellä tulosta

Digiajan palvelujohtamisen koulutus on onnistunut esimerkki, mitä monialaisen tiimiopettajuuden yhteiskehittämisellä voidaan saada aikaan (Kangastie, 2016). Koulutusta yhdessä suunnitteleiden opettajien yhteistyö edisti tehokkaasti luovien ja erilaisten näkökulmien esittämistä. Kehitystyötä tehnyt tiimi oli monialainen, koska siihen kuuluneilla on erilainen koulutus- ja työkokemustausta. Tiimimäinen yhteistyö loi turvallisen ympäristön kehittämistyölle, jota tuki aktiivisesti niin ikään muilta YAMK-koulutuksista vastaavilta opettajilta saadut kommentit kehitystyön tulosten välivaiheiden tarkastelussa. Kehittämistyöstä käytännössä vastanneen opettajatiimin lisäksi työn tuloksia arvioivat ja kommentoivat eri toimialoilla toimivia organisaatioita edustavat asiantuntijat. Yhteiskehittämistä tapahtui siten yhtäältä opettajien välisenä toimintana, mutta myös opettajien ja työelämää edustavien henkilöiden vuorovaikutusprosessissa (Kuva 1). Koulutuksen kehittämisprosessin aikainen eritahoinen monialainen yhteistyö on sitten jatkunut koulutuksen aikana monialaisten opiskelijoiden opiskeluprosessissa.

Kuva 1. Uuden koulutuksen kehittäminen yhteistyössä

Koulutuksen opetussuunnitelman yhteinen suunnittelu jatkui opintojaksojen toteutussuunnittelulla, joka tehtiin ensimmäisen DiPa-ryhmän kohdalla YAMK-yliopettajatiimissä. Näin opetuksessa toteutuivat osaamisperustaisuuden lisäksi suunnitellut integraatiot opintojaksojen kesken ja koulutuksen kompetenssit saatiin hyvin näkyville opetukseen. Opintojaksojen arvioinnista ja kehittämisestä keskusteltiin yhdessä. Monialainen taustatyö yhdessä monialaisen opiskelijaryhmän kanssa tuotti aivan uusia ajatuksia ja innovatiivisia ratkaisuja työelämän kehittämistarpeisiin.

Vetovoimainen DiPa opiskelijoiden kokemana

Digiajan palvelujohtamisen koulutuksen kautta avautui aiempaa laajempi opiskelijoiden monialaisuuteen perustuva toteutusmalli. Koulutukseen osallistujat edustavat kaikkia Lapin AMKin eri koulutusaloja, jolloin eri koulutusaloja edustaville aiemman amk-tutkinnon tehneille on asetettu tutkintokohtaiset kiintiöt. Ensimmäisellä yhteishakukerralla koulutuksen vetovoima yllätti kaikki: ensisijaisten hakijoiden vertailuluku (ensisijaiset hakijat/20 aloituspaikkaa) oli 7,5. Sitten ensisijaisten hakijoiden määrä on hieman vaihdellut: v. 2018 oli 178 ensisijaista hakijaa ja vertailuluku 8,9 ja v. 2019 oli 115 ensisijaista hakijaa ja vertailuluku 5,75.

DiPa-koulutuksen sisältöihin, aikatauluihin ja toteutustapoihin liittyen on koko koulutuksen lyhyen historian ajan kerätty säännöllisesti opiskelijapalautetta. Palautteet on aina analysoitu ja korjausliikkeitä on tarvittaessa tehty. Helmikuussa 2020 laadimme lyhyen kyselyn, joka lähetettiin juuri valmistuneille tai valmistumassa oleville opiskelijoille, eli syksyllä 2018 opintonsa aloittaneille opiskelijoille. Opinnot aloitti 32 opiskelijaa, joista helmikuuhun

mennessä oli valmistunut 26 opiskelijaa. Kyselyn vastausprosentti (28%) jäi heikoksi, mihin saattoi liittyä kyselyn ajoittuminen valmistumisen jälkeiseen aikaan.

Vastaajista 8 (89 %) oli *'sama mieltä'* tai *'täysin samaa'* mieltä, että Digiajan palvelujohtamisen YAMK-koulutus vastaa nykypäivän työelämän tarpeisiin ja että koulutus lisää oleellisesti mahdollisuuksia sijoittua työmarkkinoilla. Yleisesti oltiin myös sitä mieltä, että koulutus lisää osaamista työskennellä monialaisesti ja valmentaa johtamaan monialaista työryhmää. Erityisesti vastaajat kokivat, että koulutus lisää osaamista työelämän kehittämiseen. Taulukkoon 1 on koottu vastausjakauma annettuihin väittämiin.

Taulukko 1. Opiskelijoiden kokemuksia DiPa-koulutuksesta (n=9).

Digiajan palvelujohtamisen YAMK-koulutus ...	Täysin erimieltä	Erimieltä	Ei samaa eikä erimieltä	Samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
...vastaa nykypäivän työelämän tarpeisiin			1	5	3
...lisää oleellisesti mahdollisuuksia sijoittua työmarkkinoilla	1			7	1
...lisää osaamista työskennellä monialaisesti			2	2	5
...valmentaa johtamaan monialaista työryhmää			1	4	4
...lisää osaamista työelämän kehittämiseen				7	2
...mahdollistaa/mahdollisti etenemisen työurallani	1		2	3	3
...täydensi osaamistani haluamalla tavalla	1		1	4	3
...innoitti jatko-opintoihin (esim. yliopistossa)	1	1	3	3	1
Yhteensä	4	1	10	35	22

Opiskelijat kokivat, että opiskelu on edistänyt urakehitystä, joka näkyi koulutuksen aikaisena tai sen jälkeisinä työtehtävien muuttumisena, johtotehtäviin siirtymisenä ja projekteihin mukaan pääsemisenä. Yhden vastaajan mukaan itsensä kehittämistä ja YAMK tutkintoa arvostetaan työelämässä. Digitaalisuuden kehittäminen näkyi myös yhden vastaajan vastauksessa.

Keskeisiä menestystekijöitä, jotka mahdollistivat tutkinnon suorittamisen annetussa aikataulussa, olivat vastaajien mukaan opintojaksojen suorittamiselle ja opinnäytetyön tekemiselle annettu tarkka aikataulusuunnitelma. Opinnäytetyöprosessin alkamista heti opintojen alussa pidettiin hyvänä asiana. Ryhmäpaine toi myös ryhtiä opiskeluun; suurin osa

tehtävistä tehtiin ryhmätyönä. Verkossa toteutetut opinnot ja digitaalisuuden hyödyntäminen kaikissa opinnoissa koettiin toimivan hyvin. Opiskelu sujui hyvin, kun taustatuki oli kunnossa.

Edelläkävijänä uuden kehittämisessä

Globalisaatio, väestön ikääntyminen ja digitalisaatio vauhdittavat meneillään olevaa työn murrosta. Dufva ym. (2017) ovat tarkastelleet raportissaan työn murroksen vaikutuksia eri näkökulmista: työn sisältö, organisaatiot ja työn käytännöt, osaaminen, toimeentulo ja sosiaaliturva, kansantalous ja yhteiskuntasuhteet. Raportin mukaan tulevaisuuden työelämä on nykyistä monipuolisempaa ja monimuotoisempaa, koska perinteisten työntekijä-työnantaja suhteiden rinnalla on uudenlaisia tapoja tehdä töitä. Työ muuttuu verkostomaisemmaksi ja syntyy uusia mahdollisuuksia luoda arvoa ja hyödyntää käyttämättömiä resursseja mm. alustatalouden ansioista (Kilpi 2016). Osaamisen jatkuva päivittäminen on avainasemassa (Dufva ym. 2017.) Opetushallituksen ennakointifoorumi summaa raportissaan Osaaminen 2035 osaamistarpeiden muutoksia: "Tulevaisuudessa merkitystään lisäävät muutoksen hallintaa edistävät metataidot, kuten ongelmanratkaisutaidot, itseohjautuvuus, oppimiskyky, henkilökohtaisen osaamisen kehittäminen ja johtaminen, tiedon arviointitaidot sekä digitalisaatioon liittyvät osaamiset." Näin ollen tarvitaan aiempaa enemmän uudelleen kouluttautumista ja jatkuvaa oppimista. Samalla osaamisen hankintatavat muuttuvat ja monimuotoistuvat. Osaamista kerrytetään yhä useammasta lähteestä. Lavea osaamis pohja nousee tärkeämmäksi kuin mikään tietty substanssiosaaminen, koska lavean pohjan päälle voi rakentaa tarkempia osaamisia, mikäli koulutusta on saatavilla (Dufva ym. 2017.). Digitaaliset ratkaisut tarjoavat tähän uudenlaisia ja kehittyviä välineitä.

Työelämän tarpeisiin monialaisen yhteiskehittämisen tuotoksena syntynyt DiPa-koulutus vastaa digiajan osaamistarpeisiin myös jatkossa. Digiajan palvelujohtamisen koulutus toimii tällä hetkellä pilottiryhmänä kehitettäessä uutta verkkovälitteistä opintotarjontaa, osaamisen opinnollistamista sekä uutta YAMK-tutkintokoulutusmallia Lapin ammattikorkeakoulussa (Lapin AMK Master School). Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama Lapin Kehittäjäkoulu -hanke (8/2018 - 12/2020) toimii kehitystyön koordinaattorina.

Opetushallituksen osaamisen ennakointifoorumin Osaamisrakenne 2035 selvityksessä (Leveälähti ym. 2019) esitetään YAMK-koulutusten kehittämistä yhteistyössä julkisen sektorin, yksityisen sekä kolmannen sektorin kesken, jotta pystytään vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön ja työelämän tarpeisiin. Ennakointityöryhmä ehdottaa myös kehitettäväksi

helposti hyödynnettäviä (~verkkototeutus) ja päivitettäviä modulaarisia koulutusratkaisuja, jotta jatkuvan oppimisen periaatteiden mukaisesti mahdollistetaan yksilöiden oman oppimispolun rakentaminen osaamistarvelähtöisesti. Lapin Kehittäjäkoulu -hanke on tehnyt mahdolliseksi tulevaisuuden tarpeiden kokonaisvaltaisen huomioon ottamisen koulutusten sisällöissä, mutta myös tavassa suunnitella tulevaa YAMK-tutkintokoulutusmallia yhdessä koko YAMK-yliopettajatiimin kanssa.

Lähteet

Dufva, M., Halonen, M., Kari, M., Koivisto, T., Koivisto, R. & Myllyoja, J. 2017. Kohti jaettua ymmärrystä työn tulevaisuudesta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 33/2017. Haettu 26.2.2020 <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=18301>

Kangastie, H 2016. Yhteisopettajuus Lapin ammattikorkeakoulussa. Näkökulmia ja käytänteitä oppimisen organisointiin. Lapin ammattikorkeakoulu. Sarja B. Raportit ja selvitykset 8/2016.

Kilpi, E. (ed.) 2016. Perspectives on new work. Exploring emerging conceptualizations. Sitra Studies 114. Haettu 10.3.2020 <https://media.sitra.fi/2017/02/28142631/Selvityksia114.pdf>

Lapin kehittäjäkoulu. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama hanke, koodi: S21340. Hankeinfo: <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21340>

Leveälähti, S., Nieminen, J., Nyyssölä, K., Suominen, V. & Kotipelto, S. (toim.) 2019. Osaamisrakenne 2035. Alakohtaiset tulevaisuuden osaamistarpeet ja koulutuksen kehittämishaasteet – Osaamisen ennakointifoorumin ennakointituloksia. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2019:14. Haettu 10.3.2020 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamisrakenne_2035.pdf

Osaaminen 2035. Osaamisen ennakointifoorumin ensimmäisiä ennakointituloksia. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2019:3. Haettu 16.3.2020 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaaminen_2035.pdf

PAM 2019. Suomen talous palveluvaltaistuu – tilastointi laahaa perässä. Haettu 26.2.2020, <https://www.pam.fi/uutiset/suomen-talous-palveluvaltaistuu-tilastointi-laahaa-perassa.html>

Tilastokeskus 2020. Palveluiden liikevaihto ja tuotanto kasvoivat joulukuussa. Haettu 26.2.2020 <https://www.stat.fi/til/plv/2019/12/>

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences